

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. An sumptio & consecratio sit pars hujus Sacramenti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

importatur in recto, quid in obliquo.

connotando species in obliquo, an demum utrumque in recto? varii sunt dicendi modi: Suarez citatus sectione quartâ, sine, hoc ultimum amplectitur, & quamvis fortè totalis recidat in quaestionem de nomine, cum omnes inter quos procedit hæc controversia admittant tam species, quam corpus Christi, intrinsicè hoc Sacramentum constituere: Conformius tamen est modo loquendi, tam ipsius Christi, quam Sanctorum Patrum, si dicamus hoc Sacramentum in recto importare corpus Christi, species in obliquo.

XIII. Hoc ipseus Christi verba aperit indiani.

Probatur: Christus enim Joannis sexto ait: Panis quem ego dabo caro mea est, &c. eodem modo loquuntur Patres, Sanctus Ambrosius libro de his qui initiantur, capite nono, Sic, inquit, Sacramentum quod accipis Christi sermone conficitur, & in illo Sacramento Christus est, quia corpus est Christi: eodem modo loquitur Iulianus Martyr: Hoc alimentum, inquit, apud nos vocatur Eucharistia, hanc verò postea ait esse carnem & sanguinem Christi; qui modus loquendi aliis etiam Patribus familiaris est. Hæc tamen locutiones falsæ essent, si hoc Sacramentum in recto includeret, non corpus Christi solum, sed etiam species; tunc enim non magis dici posset hoc Sacramentum est corpus aut caro Christi, quam homo est anima aut corpus.

XIV. Ratio est, quia in omni propositione verâ redum prædicati identifi- ficari debet cum recto subjecti.

Ratio est, quia ut propositio sit vera rectum prædicati identificari debet cum recto subjecti, quâ de causâ dicunt Theologi hanc vocem homo prout significat compositum ex personalitate divinâ & naturâ humanâ non importare in recto humanitatem, sed solum subsistentiam divinam, alioqui, inquiunt, hæc propositio Deus est homo, esset falsa, cum Deus non sit humanitas & subsistentia divina, sed realiter ab hoc complexo distinctus, sicut includens ab incluso. Cum ergo eodem modo corpus Christi distinguatur à corpore & speciebus, si ambo sumantur in recto, non minus falsa erit hæc propositio, Corpus Christi est Eucharistia, quæ tamen frequens est apud Patres, quam esset falsa hæc Deus est homo, si humanitas importaretur in recto.

XV. Alio tamen modo explicari possunt Patres, & dici hoc Sacramentum includere etiam species in recto.

Si tamen quis explicare velit Patres, ut dicant hoc Sacramentum esse corpus Christi, id est non esse meram illius umbram, ut erat Agnus Paschalis, & alia antiquæ legis Sacramenta, sed verè rem ipsam in se continere, dicere poterit eum Suario citato Sacramentum Eucharistiæ includere tam species, quam corpus Christi in recto.

XVI. Suarez an Sacramentum hoc ex iis etiam partibus constituitur, quæ illi sunt per concomitantiam.

Quæres: Utrum constituatur hoc Sacramentum intrinsicè ex iis solis Christi partibus, quæ ponuntur sub speciebus ex vi verborum, an etiam ex iis quæ illic sunt per concomitantiam. Respondetur, directè & per se constitui ex iis solis, quæ ponuntur ex vi verborum, unde sub speciebus panis ingreditur Sacramenti constitutionem per se solum corpus primariò, sanguis autem secundariò, & econtra sub speciebus vini, anima verò & divinitas utrobique: unde idem specie quoad hoc formaliter esset Sacramentum in triduo ac modo. Ratio autem probabilis esse potest, quia ea quæ solum sunt per concomitantiam, nec sunt sensibilia per se, nec per verba, alioqui ex vi illorum ponerentur: sed de hoc plura postea.

SECTIO TERTIA.

An sumptio & consecratio sit pars hujus Sacramenti.

VT omitam hæreticos, qui Christum asserunt non esse præsentem in hoc Sacramento, nisi dum actu sumitur, ac proinde illud dicunt consistere in usu; hos inquam ut omitam, cum fide certum sit Christum verè & realiter esse in Sacramento statim post consecrationem, idque permanenter, Gabriël distinctione octavâ, quaestione primâ, articulo tertio, dubio secundo affirmat Eucharistiæ sumptionem esse Sacramentum à Sacramento Eucharistiæ distinctum, tum quia alia Sacramenta consistunt in usu, ut constat, tum præcipuè quia per Eucharistiæ sumptionem confertur gratia, ergo est Sacramentum, cum sit caeremonia sacra ad hoc à Christo instituta dum dixit: Hoc facite in meam commemorationem, & qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.

Sed hoc nullo modo est admittendum; tum quia est contra communem & ab omnibus receptam Theologorum sententiam, tum maxime quia contra universalem doctrinam Ecclesiæ: deinde concedere necessariò debet Gabriël plura Sacramenta quam septem. Unde Pater Tannerus hic disputatione quintâ, quaestione tertiâ, numero quadragesimo septimo merito ait hanc Gabriëlis opinionem esse periculosam. Ad rationes verò ab eo supra allatas, decursu hujus sectionis satisfiet, ubi etiam lata inter hoc & alia Sacramenta quoad usum ostendetur disparitas.

Secundò rejiciendum est Aureoli placitum relatum à Capreolo in quarto, distinctione octavâ, quaestione unicâ, articulo secundo, qui quamvis sumptionem non statuat Sacramentum ab Eucharistiâ distinctum, ait nihilominus sumptionem esse partem essentialem, sicque hoc Sacramentum ante usum non esse completum: quæ sententia, ut videbimus, est multò pejor præcedente.

Prima conclusio: Sumptio Eucharistiæ, non est pars Sacramenti, sed solum illius applicatio, ut effectum operetur: ita Sanctus Thomas quaestione septuagesimâ tertiâ, dum ait Sacramentum hoc perfici in ipsâ consecratione materiæ, ac proinde ante sumptionem. Idem habet quaestione septuagesimâ octavâ, articulo primo, ad secundum, ubi docet sumptionem esse tantum usum hujus Sacramenti, & perfectionem secundam & extrinsecam illius, non primam, seu aliquid de conceptu illius constitutivo.

Sanctum Thomam sequuntur Capreolus, Soto, Ledesma, Suarez disp. quadragesimâ secundâ, sect. quartâ, Bellarminus libro quarto de Sacramento Eucharistiæ, capite primo & secundo. Valentia quaest. primâ, puncto tertio, Vasquez disp. centesimâ sexagesimâ tertiâ, capite tertio, numero vigesimo quinto, Tannerus disp. quintâ, quaest. tertiâ, numero quadragesimo sexto; Coninck quaest. septuagesimâ tertiâ, art. primo, num. vigesimo sexto, & alii. videtur etiam mens Concilii Tridentini sessione decimâ tertiâ, capite tertio, ubi differentiam inter illud & alia Sacramenta assignat, quod hæc tunc solum vim sanctificandi accipiant, quando iis utitur, Sacramentum verò Eucharistiæ ante usum perficitur.

Probatur

I. Rejiciendâ hic imprimis sunt hæretici, qui negant Christum esse in hoc Sacramento, nisi dum actu sumitur.

II. Hæc Gabriëlis sententia nullo modo est admittenda.

III. Pejus docet Aureolus sumptionem esse partem essentialem hujus Sacramenti.

IV. Sumptio est tantum applicatio, non pars Sacramenti Eucharistiæ.

V. S. Thomam sequuntur Theologi istius communis sententia.

VI. Probatur primò: Dicitur enim hoc Sacramentum cibum animæ, nutrire fideles, &c. unde sicut in cibo materiali sumptio non nutrit, sed est solummodo applicatio cibi, qui nutrit: idem contingit in præsentem. Secundò: Si namque sumptio esset pars hujus Sacramenti, Sacramentum ante usum non esset completum, quod licet, ut vidimus, concedat Aureolus, ait tamen P. Tannerus numero quadragesimo septimo hoc esse plusquam falsum, & communi modo loquendi Conciliorum ac Patrum, ipsique sensui fidelium repugnare, præsertim cum dicat Aureolus sumptionem esse partem essentialem hujus Sacramenti.

VII. Nec etiam est pars illius integralis; materia enim adæquata remota hujus Sacramenti secundum Patres & Concilia sunt panis & vinum, proxima autem solæ species consecrata, & corpus ac sanguis Christi, dicitur siquidem hoc Sacramentum esse cibum animæ, sumi à fidelibus, aservari in viaticum, circumgestari, &c. quæ omnia contingunt ante sumptionem. Præterea conficitur hoc Sacramentum adæquatè à solo Sacerdote, ut docent Patres & Concilia, ergo ante usum Sacramentum est completum, præcipue cum ad usum applicari possit à Diacono.

VIII. Hæc itaque est differentia inter hoc & alia Sacramenta, ut docet Sanctus Thomas citatus, quod cum illa in usu consistant, applicatio Sacramenti non distinguatur ab usu; usus enim per alium usum applicari non potest, sicut nec actio per aliam actionem produci, unde idem est Baptismus & applicatio Baptismi, nempe ablutio; Sacramentum verò Eucharistiæ servatur in cibum, & in viaticum, adoratur, circumgestatur, &c. quæ omnia sonant quid permanentis. Requiritur tamen ad hoc ut gratiam conferat sumptio tanquam conditio necessaria, sicut in cibo materiali; unde si alio modo quam per comestionem miraculosè collocaretur in stomacho, non conferret gratiam, cum Christus non promiserit gratiam nisi manducantibus carnem suam, & sanguinem bibentibus, ac proinde iis non alio modo sumptis, quam per modum cibi & potus, alioqui per merum contactum, ut si quis manu hostiam consecratam teneret, gratiam ei conferret.

IX. Quamvis autem sumptio ad effectum Sacramenti requiratur, non tamen causat gratiam, sed sola Eucharistia, sicut cibum tantum naturalis nutrit, non comestio, sicque dicit Christus Joannis sexto, versu quinquagesimo octavo: *Qui manducat me, ipse vivet propter me.* Imò, ut notat Coninck citatus, numero vigesimo quarto, si corpus Christi miraculosè poneretur sub speciebus alterius substantiæ, particulam carnis exempli gratia, & quis hoc sciens, tanquam Sacramentum particulam illam sumeret, nullam inde gratiam ex opere operato ex vi præsentis institutionis perciperet, per quæ responsum est ad argumentum Gabriëlis.

X. Secunda conclusio: Quamvis latè loquendo consecratio dici possit pars constitutiva hujus Sacramenti, propriè tamen non est pars illius: ita Sotus in quarto, dist. octavâ, in responsione ad tertium: Vasquez disp. centesimâ sexagesimâ septimâ, capite tertio. Coninck quæst. octogesima tertiâ, articulo primo, num. octavo, & alii. Secundam conclusionis partem probant aliqui, quia verba non ingrediuntur hoc Sacramentum tanquam rectum. Sed contra: Latius

enim patet pars quam rectum, albedo siquidem est pars albi, humanitas est pars physicè componens hominem unâ cum verbo, & tamen importatur solum in obliquo, ut supra diximus.

Probatur itaque: Sacramentum enim Eucharistiæ est quid permanentis, ut constat ex Concilio Tridentino, sessione decimâ tertiâ variis locis, ubi docet hoc Sacramentum reservari in sacratio, proponi populo adorandum, ad ægrotos deferri, manducari, &c. quæ omnia sonant quid permanentis: ergo verba consecrationis non constituunt tanquam pars hoc Sacramentum cum non permanent.

Dices primò: Verba illa manent moraliter. Contra: Quæ de hoc Sacramento affirmant Patres & Concilia, sonant quid physicum, & consequenter partes illius debent physicè existere & licet in aliis Sacramentis, cum consistant in successione, unâ parte existente dici possint existere, sicut tempus & res aliæ successivæ, non tamen res permanentes; unde nunquam existeret mensa, vel statua, si partes ita producerentur successivè, ut antequam ultimæ producerentur, primæ destruerentur.

Optimam hujus rationem reddit Coninck numero undecimo, quia cum res successivæ non possint unquam totæ simul existere, nec fieri in iis distinguatur ab esse, solum dicuntur existere in quantum producuntur modo sibi connaturali, nempe secundum aliquam sui partem: res verò permanentes cum existere simul secundum se totas possint, non dicuntur existere nisi existentibus omnibus partibus. Imò in rigore res, quæ includit diversas partes fluentes non potest unquam propriè dici existere: unde nec Pœnitentia, nec aliud Sacramentum, quod in actione consistit, potest propriè dici existere quando altera illius pars non est, licet componere possint partes illæ fluentes unum Sacramentum; sicut etiam partes longæ orationis successivè prolata componere possint invicem unam orationem, non tamen potest propriè dici oratio illa existere quando vel ultima, vel alia ejus pars existit.

Dices secundò: Hoc Sacramentum non est sensibile per solas species, sed per verba, ergo etiam verba ingrediuntur illius constitutionem, cum ingrediuntur illius sensibilitatem, & rationem signi. Sed contra: Nec verba sine aliquo alio reddunt hoc Sacramentum sensibile; si enim Laicus quispiam verba consecrationis super species illas proferret, non efficeret signum gratiæ, ergo sicut præter species requiruntur verba consecrationis, ita præter hæc requiritur ut prolata sint à Sacerdote ritè ordinato, ergo etiam ordo Sacerdotalis erit pars Sacramenti Eucharistiæ; quod enim est pars partus, est pars totius, ordo autem Sacerdotalis est secundum adversarios pars verborum consecrationis, ut verba consecrationis sunt. Idem dici posset de intentione suscipientis Baptisimum ad valorem Sacramenti, & de ægritudine suscipientis Extremam-Unionem.

Respondetur itaque juxta primam partem conclusionis, si ea omnia vocare quis velit partes Sacramenti alicujus, quæ quovis modo ad illius consecrationem sunt necessaria, consecrationem esse partem Sacramenti Eucharistiæ, sicut & institutio Dei agrè à ratione partis hoc modo sumptæ excludi potest, & alia multa, ut discurranti patebit. Partes autem propriè dictæ illæ solæ sunt, quæ præcipuo quodam modo præ aliis ad alicujus constitutionem concurrunt, quo modo

XI. Sacramentum Eucharistiæ est quid permanentis, verba autem transeunt.

XII. Nec satisfactio si quis illicitis verbis manere moraliter.

XIII. Diversissima in modo existendi est ratio de rebus successivis & permanentibus.

XIV. Objic. Hoc Sacramentum non est sensibile sine verbis, ergo per hæc constituitur.

XV. Indirectè & improprie multa dici possunt spectare ad alicujus rei essentiam.

modo se habere videntur species & corpus Christi respectu Eucharistiæ. Quod corpus Christi præcipue spectet, non est dubium; quod etiam species peculiari modo, & primariò Sacramentum hoc constituent, similiter videtur clarum; juvant enim præcipue ad operationes omnes, quæ circa illud exerceri debent, ut ad afferuationem, gestationem, sumptionem, &c. unde sicut propterea forma in compositis physicis est pars compositi quia est radix variarum operationum ad illud spectantium, ita species ob eandem rationem erunt pars propriè dicta Eucharistiæ, alia verò, ut verba consecrationis, spectabunt quidem, sed modo minùs principali, & tanquam connotata quadam seu circumstantiæ, si in rigore loqui velimus: & per hæc patet prima pars conclusionis.

XVI.
Obiic. Concilium Florentinum dicere formam huius Sacramenti esse verba Salvatoris.

Dices tertio, Concilium Florentinum in decreto Eugenii asserere formam huius Sacramenti esse verba Salvatoris, ergo verba non minùs intrinsecè & tanquam partes constituent hoc Sacramentum, quàm reliqua. Contra: Etiam dicit Concilium, panem & vinum esse illius materiam, & tamen certum est non esse partes huius Sacramenti. Respondetur ergo, solùm velle Pontificem requiri verba consecrationis tanquam quid ad consecutionem huius Sacramenti necessarium, sicut etiam requiruntur panis & vinum, Dum autem dicit formam huius Sacramenti esse verba Salvatoris, loquitur de materiâ & formâ ad consecutionem huius Sacramenti necessariâ, non de materiâ & formâ ex quâ constituitur; unde postquam dixit Pontifex verba Salvatoris esse formam, expressè subjungit, quibus hoc Sacramentum conficitur, quibus innuit se non loqui de partibus constituentibus hoc Sacramentum sicut de formis & partibus intrinsecè constituentibus alia Sacramenta, quæ cum in usu & actione consistant, eadem est materia & forma quibus conficiuntur, & constituuuntur, quod secus contingit in venerabili Eucharistiâ, quæ est res permanens.

SECTIO QUARTA.

Quomodo Sacramentum Eucharistiæ fit unum specie & numero.

I.
Sermo est de formali ratione huius Sacramenti.

DE formali ratione Sacramenti procedit hæc quaestio; materialiter enim loquendo res varietatis, & specie distinctæ circa illud reperiuntur, ut duæ species panis & vini, duæ etiam formæ verborum eaque diversissimæ, per quas hoc Sacramentum conficitur. Deinde in sacrosanctâ Eucharistiâ sunt signa sacra maximè diversa, species quippe panis corpus secundum se significant, species vini sanguinem, ergo constituunt diversa Sacramenta, non partialia, sed adæquata; nec enim qui Eucharistiæ sub specie panis suscipit, suscipere dicitur partem Sacramenti, sed totum, ergo diversum specie Sacramentum integrum constituit ab eadem Eucharistiâ sub specie vini: quæ magis declarabuntur numero sequente.

II.
Quam unitas in hoc Sacramento requiritur.

Notandum ex Sancto Thoma quæst. septuagesimâ tertiâ, art. secundo, corpore, dum de unitate huius Sacramenti est sermo, non perfectam requiri unitatem, sed eam tantum, quæ in rebus & signis artificialibus reperiri potest; nec enim in ullo Sacramento est perfecta unitas, cum ex rebus diversissimis consistit, ut Baptismus

ex verbis & ablutione, Pœnitentia ex dolore interno pœnitentis, confessione, & absolutione, & sic de aliis. Solùm ergo hæc loquimur de unitate quâdam morali & proportionatâ ad unam signi rationem constituendam; res enim hæc varias & plursquam specie distinctas intervenire certum est.

Quoad unitatem ergo specificam dico primò, Sacramentum Eucharistiæ, licet materialiter in se plura specie includat, simpliciter tamen esse unum specie Sacramentum: ita Sanctus Thomas citatus, Sanctus Bonaventura, Halensis, Scotus, Durandus, & alii communiter in quarto, dist. octavâ, Suarez hic, disp. trigessimâ nonâ, sect. tertiâ, Coninck in hunc articulum, & omnes communiter.

Probatur primò ratione Sancti Thomæ: hoc quippe Sacramentum institutum est tanquam convivium spirituale, & ad instar convivii corporalis, quod non ad famem tantum, sed etiam sitim extinguendam ordinatur, & ad hominem plenè satiandum; sicut autem cibus & potus in convivio corporali, etsi specie distincta, unum integrant convivium, ita & de spirituali dicendum, ubi eadem hominis refectio per gratiam expressius per utramque speciem significatur, quàm per alteram tantum.

Secundò probatur: Nam utraque species simul significat perfectè unum Christum, secundum corpus & sanguinem, unde sicut hæc, licet specie distincta secundum multorum sententiam constant unum corpus integrum, ita & hæc duæ species illa repræsentantes unum constant Sacramentum, deinde significat utraque speciem gratiam & etiam gloriam, quæ plenè satiat animam, sicut illa corpus.

Dices: Qui suscipit speciem panis, dicitur, non partem Sacramenti, sed totum suscipere, quod etiam docet Tridentinum sessione vigesimâ primâ, canone tertio. Confirmatur: Patres subinde vocant diversa Sacramenta: eodem etiam modo loquitur Ecclesia in quadam collectâ dicens: *Sacramenta quæ sumpsimus*, &c. Respondetur cum Suarío citato, & aliis, partem se pè recipere denominationem totius, ut pars domus, est domus, pars horti, hortus, &c. quamvis omnes partes unum componant hortum & domum. Secundò dico, quoad effectum quamvis speciem esse convivium & Sacramentum, unde Laicus sub unâ specie sumit totum Sacramentum, cum sumat totum Christum, una tamen species formaliter seu in ratione signi non ita perfectè est totum Sacramentum, cum non perfectè significet quoad modum vel refectioem spiritualem, & expressionem partium Christi: unde ait Sanctus Bonaventura disp. undecimâ, art. secundo, quaestione secundâ, fideles accipere in unâ specie totum Sacramentum, quoad efficientiam, non quoad significationem.

Ad confirmationem respondetur cum Sancto Thoma ad primum, Ecclesiâ eodem loco vocare Eucharistiæ unum Sacramentum, imo hic modus loquendi est frequentior: quando ergo dicitur hoc Sacramentum multa, intelligendum est materialiter & secundum quid, ut ibidem, & in corpore ait Sanctus Doctor, vel ob plura signa partialia & mysteria in iis contenta, vel quia in fine sacrificii solerent plerumque fideles communicare, & sic aliquo modo plura Sacramenta suscipere, ut notat Suarez §. Tandem Concilia.

Dico

III.
Quomodo Sacramentum Eucharistiæ plura in se specie distincta continent, est tamen simpliciter unum specie Sacramentum.

IV.
Optima huius rei ratio assignatur à Doctore Angelico.

V.
Utraque species simul unum Christum integrè significant secundum corpus & sanguinem.

VI.
Obiic. Hæc à Patribus & Ecclesiâ interdum vocantur diversa Sacramenta.

VII.
Quando hoc Sacramentum dicitur plura, intelligendum hoc est materialiter, & secundum quid.